

Styrets beretning 2017

Virksomhetens art

Afghanistankomiteen (NAC) ble stiftet i 1980, og er en medlemsbasert solidaritetsorganisasjon med virksomhet i Norge og Afghanistan. Organisasjonens formål er å; sammen med det afghanske folk bidra til utvikling av et selvstendig, fredelig og demokratisk Afghanistan; fremme kunnskap om Afghanistan i Norge; samt å fremme vennskap mellom det norske og det afghanske folk.

Afghanistankomiteen har hovedkontor i Kolstadgata 1 i Oslo. Programvirksomheten i Afghanistan ledes fra Kabul, med regionkontorer i Badakhshahn og Ghazni, et provinskontor i Faryab, samt prosjektkontorer i Kapisa, Khost, Laghman og Nangarhar. Organisasjonen hadde i 2017 tre ansatte i Norge, og 315 ansatte i Afghanistan. Medlemmer som bidrar frivillig er en sentral ressurs i organisasjonen, i styret, prosjektutvalg, informasjonsutvalg og lokallaget i Bergen.

Styret 2017

Leder: Beate Fasting.

Nestleder: Sverre Hjelleset

Styremedlemmer: Sediq Zazai, Anne Hertzberg og Herdis Sigurgrimsdottir

Varamedlemmer: Noor Sabah Tråvik og Terje Skaufjord

Styret har avholdt 5 ordinære møter: 3. juli, 11. september, 27. November, 26. februar og 14. mai. Det ble avholdt en strategiworkshop 11. september.

Styrets arbeid

I samsvar med arbeidsprogrammet, vedtatt av landsmøtet 4. juni 2017 har styret hatt følgende fokusområder for arbeidet: (1) Strategisk retning, organisasjon, medlemmer og frivillighet, (2) Finansiering og økonomi, (3) Programutvikling, (4) Helse, miljø og sikkerhet (5) Påvirkning og kommunikasjon.

Styrets organisering og oppgaver

For å tilrettelegge for effektive styremøter har styrets ledelse avholdt formøter med Generalsekretær i forkant av hvert styremøte med gjennomgang av sakspapirer og forberedelser av forslag til vedtak. Generalsekretær og landdirektør rapporterer omfattende om drift og fremdrift i oppfølgingen av arbeidsprogrammet til hvert møte. I tillegg til styremøtene har styreleder holdt seg orientert om virksomheten gjennom møter med Generalsekretær, og besøk ved landkontoret i Kabul i januar 2018. Nestleder har fulgt opp økonomiforvaltningen særlig tett, og deltatt i skype-møter med økonomiavdelingen i Kabul og regnskapsfører og generalsekretær i Oslo.

Som følge av sikkerhetssituasjonen i Afghanistan har sikkerhet og beredskap vært et hovedfokusområde for styret i denne perioden. Også ved sekretariatet og i Afghanistan tar arbeid med sikkerhet stadig mer tid. I de mest intense periodene da sikkerhetssituasjonen har vært ekstra vanskelig har landkontoret i Kabul operert med kun nøkkelpersonell til stede. Begrenset

bevegelsesfrihet i Kabul har også forsinket enkelte prosesser. Tross den meget kompliserte og krevende situasjonen er arbeidsprogrammet i hovedsak gjennomført etter planen. Styret berømmer ansatte i Afghanistan for profesjonell håndtering av sikkerhet, og for å sikre at arbeidet gjennomføres på en forsvarlig måte.

Økonomiforvaltning har også stått sentralt i styrets arbeid, med oppfølging av vedtak fra årsmøtet om å utbedre rutiner og styrke samarbeid mellom regnskapsfører og sekretariat i Oslo, og økonomiavdelingen i Kabul. Styret er også forsikret om at merknader fra revisor er fulgt opp, og utbedret. For å institusjonalisere endringene er finansmanualen revidert.

Strategisk retning, organisasjon, medlemmer og frivillighet

Arbeidet med ny flerårig strategi som skal legges frem for årsmøtet i 2019 ble satt i gang under en workshop 11. september der styret, programutvalget (PU) og ansatte fra Afghanistan og Norge deltok. Utviklingsprogrammet i Afghanistan vil utgjøre kjernen i den nye strategien, og det er avgjørende at den bygger på erfaringer fra programarbeidet, og lokale kontekstanalyser. Det er derfor satt i gang en omfattende evaluering av landsbyggdutviklingsprogrammet, der relevans, kostnadseffektivitet, måloppnåelse og bærekraft gjennomgås. Arbeidet utføres av en uavhengig konsulent. Evalueringsrapporten vil bli lagt frem for årsmøtet 9. juni 2018. I tillegg til programevalueringen skal konsulenten tilrettelegge for en strategiutviklingsprosess med lokalt ansatte i Afghanistan, som skal danne grunnlaget for styrets arbeid med å ferdigstille forslag til strategi i året som kommer. I tillegg til gjennomgang av utviklingsprogrammet har Norad igangsatt en organisasjonsgjennomgang, med vekt på styringssystemer, rutiner og prosedyrer. Rapporten fra organisasjonsgjennomgangen vil også bli viktig i en kommende strategiprosess.

Afghanistankomiteen har over tid utviklet et nettverk av ressurspersoner som bidrar faglig og organisatorisk, og det er et mål å benytte disse ressursene planmessig og strategisk, slik at den enkelte opplever sitt frivillige bidrag som meningsfylt, og at de samtidig bidrar inn på de områdene der det er størst behov. At program-utvalget har fått to nye medlemmer gjennom året er svært positivt. I 2017 har Miriam Skjørten hatt tre lengre opphold i Afghanistan i forbindelse med utdanningsprogrammet. Vår hovedkontaktperson i Den norske jordmorforeningen, Trude Thommesen, har bistått med kursing av jordmor-lærere. Merete Taksdal har bistått med en gjennomgang av helsesøster-utdanningene, og Terje Skaufjord har gjennomgått sikkerhetsmanualens prosedyrer og rutiner for sjåførere, og foreslått forbedringer. NAC betaler ikke konsulenthonorar, men refunderer kun tapt arbeidsfortjeneste for de som tar oppdrag.

Det jobbes kontinuerlig med en mest mulig hensiktsmessig organisering av arbeidet i Afghanistan. Stillingsbeskrivelser og ansvar justeres ettersom program-porteføljen endres. De ansatte må berømmes for den fleksibilitet som utvises. Det er ikke gjennomført større omorganiseringer.

Medlemspleien er betydelig styrket gjennom rask respons på henvendelser og utsendelse av månedlige nyhetsbrev til 750 mottakere. Sosiale medier er en annen flate som brukes systematisk for å kommunisere med medlemmer, og for å nå ut med informasjon om organisasjonens arbeid på daglig basis. NAC hadde en økning i betalende medlemmer i 2017. Av 366 registrerte medlemmer var det 257 som betalte kontingent, mot 233 året før. Antallet følgere i sosiale medier fortsetter å øke, og er nå 8378. Dette er 3012 flere enn ved sist årsmøte.

Finansiering og økonomi

Afghanistankomiteen har en treårig bistandsavtale med Norad, med et årlig beløp på 26,4 millioner, fram til 2018, og treårig avtale om støtte til informasjonsarbeidet på 700 000 til 2019.

Arbeidet med å sikre finansiering gjennom nye prosjekter er pågående, og krever mye ressurser. Et strategisk vellykket grep i dette arbeidet har vært å inngå samarbeid med andre organisasjoner om implementering av prosjekter. Afghanistankomiteen har gjennom dette, i 2016, fått prosjektstøtte fra EU til et treårig program for utdanning av fysioterapeuter i samarbeid med Den svenske Afghanistankomiteen (SAK) og Handicap International (HI), i tillegg til et utvidet samarbeid med SAK om utdanning av jordmødre og helsesøstre. Med oppstart i 2018 skal Afghanistankomiteen implementere et utdanningsprosjekt i Faryab i samarbeid med Flyktninghjelpen.

Arbeidet med søknader i 2017 har vært vellykket, og resultert i flere nye prosjekter. Med støtte fra britiske myndigheter har NAC gjennomført en kampanje for jenters rett til utdanning og helse. Afghanistankomiteen har også samarbeidet med den statlige afghanske 'Independent Joint Anti-Corruption Monitoring and Evaluation Committee (MEC)' om en omfattende studie om korrupsjon innen utdanningssektoren. Studien ble gjennomført på oppdrag av Det afghanske utdanningsdepartementet og finansiert av en gruppe internasjonale donorer. NAC har også gjennomført et mindre skolebasert miljøvernsprosjekt i Badakhshan-provinsen med støtte fra tyske GIZ. Med tilsagn for 2018 skal Afghanistankomiteen starte opp utdanning av laboratorie-teknikere og farmasi-assistenten og fysioterapeuter i Paktia-provinsen, som en del av et nytt Norad-SiU finansiert yrkesopplæringsprogram «Building Skills for Jobs».

Afghanistankomiteen har også et pågående arbeid for å øke innsamlede midler fra privatpersoner og organisasjoner i Norge. I 2017 har prioriteringen vært å inngå avtaler om faste bidrag fra personer som allerede støtter organisasjonen med ujevne mellomrom. Satsningen har vært meget vellykket, og vi har økt antall faste givere fra 7 til 120. Målsetningen er å ha 500 faste givere innen 2020. Dette vil kreve investeringer i innsamlingsarbeidet, som vil medføre at en større del av innsamlede midler vil bli benyttet til å dekke kostnader til innsamling. Økte investeringskostnader, og lavere inntekter fra innsamling gjør at vi i 2017 ikke har samlet inn tilstrekkelig midler til å dekke egenandelskravet til Norad. Underskuddet vil bli dekket av overskudd fra tidligere år. Krohnengen skole i Bergen, Vinderen skole i Oslo, samt Den norske jordmorforeningen har også i 2017 gitt viktige bidrag til organisasjonens arbeid.

Økonomiforvaltning har som nevnt innledningsvis vært høyt prioritert. I 2016 oppsto det utfordringer under revisjonen når regnskapene for Afghanistan og Norge, med ulike regnskapsprinsipper, skulle konsolideres i konsernregnskapet. Med virkning fra 2017 er regnskapsprinsippet i Afghanistan endret for å unngå tilsvarende problemer i fremtiden. Finansmanualen er revidert, og rutiner for kvartalsvis avstemning av regnskap mellom Oslo og Kabul er innført. En god indikasjon på at økonomiforvaltningen er styrket er at revidert regnskap for 2017 er ferdigstilt i god tid.

Arbeidet med en anti-korrupsjons policy og anti-korrupsjons håndbok er godt i gang. Etter planen skal dokumentene testes ut, og legges frem for styrevedtak i neste arbeidsperiode. Det er viktig for styret å understreke at arbeid for å styrke økonomiforvaltning, og anti-korrupsjon er et pågående arbeid i organisasjonen. Revisjon av manualer, og formelle prosedyrer må følges opp gjennom trening og opplæring, slik at alle ansatte og frivillige i organisasjonen forstår sitt ansvar, og er med på

å bygge en kultur som sikrer forebygging, så vel som varsling, og god håndtering. Organisasjonens etiske retningslinjer må derfor være et kontinuerlig tema.

Afghanistankomiteen har håndtert en varslings sak ifm. en lokal partner (IHS i Jalalabad) i perioden. Saken ble undersøkt i tett samarbeid med Norads varslingsenhet og en lokal revisor. Tidlig i 2018 ble saken avsluttet uten at det ble funnet mislighold av midler.

Programutvikling og -implementering

Afghanistankomiteen implementerer utviklingsprogrammer i 25 distrikter i 10 ulike provinser. Tross en meget krevende sikkerhetssituasjon gjennomføres planlagte aktiviteter, monitorering og evaluering av programmene uten vesentlige endringer eller forsinkelser. Styret vil fremheve innsatsen til de ansatte i Afghanistan som samarbeider tett med partnere i lokalsamfunnet under svært vanskelige forhold. Uten dedikerte ansatte med sterk vilje til å bidra til utvikling i eget land ville ikke arbeidet vært mulig. NAC er en av få organisasjoner som fortsatt har sterk tilstedeværelse på distriktsnivå. Afghanistankomiteen har et omfattende utviklingsprogram i Afghanistan, og arbeider under meget krevende forhold. Styret erkjenner at implementering av program, og drift av organisasjon i seg selv er svært krevende, og er derfor imponert over det arbeid som legges ned for samtidig å styrke og forbedre program, manualer og arbeidsprosesser.

Norske myndigheters satsning på utdanning i utviklingspolitikken medførte øremerkete midler til grunnutdanning, i tillegg til utdanning av jordmødre og helsesøstre i den inneværende avtalen. I tillegg implementerer NAC som nevnt jordmor- og helsesøsterutdanning med støtte fra svenske myndigheter og fysioterapiutdanning med støtte fra EU. I 2018 vil NAC ytterligere styrke helseutdanning gjennom etableringen av yrkesutdanninger ved et nytt Institute for Health Sciences (IHS) i Gardez, Paktia, for laboratorieteknikere, farmasiassistenter og fysioterapeuter. Dette har medført at utdanning, i større grad enn tidligere, utgjør kjernen i programmet. Grunnutdanningsprogrammet er utformet på en måte som gjør at det bidrar bredt til utvikling på landsbygda i samsvar med en integrert tilnærming til landsbygdeutvikling; det jobbes i skoler med katastrofeberedskap, prosjektbasert læring, inkludering av barn med spesielle behov, og med undervisning av barn, lærere og foreldre i menneskerettigheter og helse og ernæring. For en detaljert resultatrapport fra arbeidet i Afghanistan se årsrapport for 2017.

I arbeidsperioden har det vært et særlig fokus på monitorering og evaluering av programutviklingen, og ikke minst dokumentasjon av resultater. For å styrke kapasiteten i Afghanistan ble det ansatt en ekstra ressurs for monitorering, finansiert fra Norge. Det er nå 6 ansatte (4 kvinner og 2 menn) som arbeider på heltid med dette feltet. Månedlig aktivitetsrapportering (MOATS) er sentralt, og har blitt revidert for å legge et bedre grunnlag for rapporteringen. Styret har også merket seg at årsplanleggingen for 2018 ble avholdt allerede i november 2017, slik at aktivitetsplanene var klare allerede ved årets begynnelse. Dette er viktig, ettersom NAC nå implementerer flere program i vintermånedene i forhold til tidligere, da det ofte var pause i aktiviteter om vinteren.

Sikkerhet

Økt væpnet aktivitet fra ulike væpnede opposisjonsgrupper og fra terrorgruppen IS, konflikt internt i myndighetsapparatet, omfattende korrupsjon, samt økt kriminalitet, gjør at arbeid med å minimere risiko beslaglegger stadig mer tid og ressurser. Styret har drøftet sikkerhetssituasjonen på hvert møte, og kan rapportere om et kontinuerlig arbeid for å håndtere sikkerhetsutfordringene i

implementering av programmene, og styrke sikkerheten ved kontorer og gjestehus. Styret har særlig engasjert seg i arbeidet med å utvikle en felles beredskapsplan for hele organisasjonen, der det er klart hvilke roller og ansvar den enkelte ansatte har. Styret har prioritert å få faglig støtte i dette arbeidet fra eksterne konsulenter. Både sekretariatet i Oslo, og kriseledelsen i Afghanistan har fått opplæring i bruk av nye verktøy for å håndtere en krise-situasjon. Det har også vært gjennomført regelmessige evakueringsøvelser for ansatte og prosjektdeltakere. Beredskapsplanen vil tre i kraft etter at en felles øvelse for sekretariatet i Oslo, og kriseledelsen i Afghanistan er gjennomført.

Informasjon og opinionsdanning

I 2017 fortsatte NAC sitt arbeide for å styrke og påvirke den offentlige debatten knyttet til Afghanistan og sårbare stater, som pådriver for at beslutningstagerne skal trekke lærdom fra Afghanistanutvalgets rapport (NOU 2016:8) i utenriks- og utviklingspolitikken. NAC har bidratt med innspill til Storting og regjering i forbindelse med utenrikspolitiske redegjørelser, politikktutvikling, stortingsmeldinger og budsjettprosesser. I forbindelse med utenriks- og forsvarsministerens Afghanistan-redegjørelse, 10.1.2017, gjorde vi et større pressearbeid med et resultat på rundt 25 presseklipp.

Påvirkningsarbeidet fortsatte utover våren 2017 med blant annet innspill til Stortingsmeldingen *Veivalg i norsk utenriks- og forsvarspolitik*. Spørsmålet vi stilte Utenriksminister Børge Brende ved lanseringen førte til debatt og ble plukket opp av Morgenbladet, som skrev en dobbeltside med bakgrunn i Afghanistankomiteens spørsmål til utenriksministeren. Spørsmålet handlet om hvordan Norge vokter folkeretten når våre nærmeste allierte stadig beveger seg i folkerettens gråsoner; et spørsmål som hverken besvares eller reflekteres over i Veivalgsmeldingen, eller i påfølgende debatter med politisk ledelse. Vi fikk journalister som Dagbladets John Olav Egeland til å skrive om problematikken, og har i tillegg fått publisert egne debattinnlegg.

I 2017 har vi profilert arbeidet vårt spesielt på områdene katastrofeforebygging og beredskap, samt profilert jordmorutdanning. Bistandsaktuelt har dekket begge områdene og vi har arrangert både møter i Utenriksdepartementet og Norad når vi har hatt gjester fra Afghanistan på besøk i Norge. Vi har styrket vårt arbeid for å nå ut til nye målgrupper, med spesielt fokus på å nå ut til ungdom. Vi inngikk et samarbeid med Oslo World og inviterte to unge afghanske rappere til Oslo for å spille på festivalen. Afghanistankomiteen har også aktivt profilert vårt arbeid og synspunkt i Afghanistan, og har spesielt markert seg offentlig rundt tematikken korrupsjon i utdanning. Styret vil spesielt framholde den innsatsen sekretariatet har gjort både mht å fremme Afghanistan i politisk debatt i Norge.

Arbeidsmiljø og ansatte

Ansatte og frivillige er Afghanistankomiteens viktigste ressurs. Organisasjonen har 315 ansatte i Afghanistan. I Norge har organisasjonen 3 ansatte i heltidsstilling, og en kontorassistent som arbeider 4 timer per uke. Som tidligere omtalt er sikkerheten for de ansatte organisasjonens høyeste prioritet, sykefravær, skader og hendelser blir systematisk registrert av personalkontoret i Kabul.

NAC har i flere år hatt etiske retningslinjer, som ansatte og frivillige skriver under på. I lys av Metoo, som også har avdekket kritiske forhold innen bistand, har NAC gjennomgått etiske retningslinjer, spesielt punktene som er relatert til seksuell trakassering. Gjennom samtaler med kvinnelige ansatte

i andre sammenhenger er det mye som tyder på at seksuell trakassering generelt er underrapportert i Afghanistan, derfor er det viktig for ledelsen å skape en åpenhetskultur slik at kvinnelige (og mannlige) ansatte føler seg trygge nok til å rapportere all form for uakseptabel atferd.

Styret opplever at ansatte har en vilje til å strekke seg langt for å løse alle oppgaver, og er imponert over den innsats som legges ned. At arbeidet oppleves som meningsfylt, og at det er stort rom for å utvikle seg som følge av nye arbeidsoppgaver er medvirkende til at det er et godt arbeidsmiljø. Samtidig har reduserte inntekter som følge av høyere dollarkurs, ført til at ansatte i Afghanistan har måttet dekke flere arbeidsoppgaver. Dette er positivt fordi det har medført økt effektivitet, men gjør også at enkelte arbeidsfelt ikke får tilført nødvendige ressurser. Det kan også medføre en uforholdsmessig arbeidsbelastning. Sykefraværet for de ansatte i Afghanistan lå på et årgjennomsnitt på 1,01% for 2017, ned fra 1,25% for 2016, noe som er meget lavt både i nasjonal og internasjonal sammenheng, og en indikasjon på trivsel og godt arbeidsmiljø.

Miljørapportering

Afghanistan står overfor store miljøutfordringer når det gjelder forurensning av luft og vann, men også som en følge av avskoging og degenerering av naturressurser, som gir seg utslag i erosjon, jordras, flom og tørke. Miljø, naturressursforvaltning og katastrofeforebyggende arbeid utgjør derfor en viktig komponent i programarbeidet. Det arbeides med holdningsskapende arbeid i lokalmiljø og ved skoler, og med å bygge lokal kapasitet til å forebygge og håndtere naturkatastrofer. Resultatene er særlig synlige når det gjelder re-etablering av skog. Afghanistankomiteen bruker Environmental Impact Analysis (EIS) i forbindelse med utvikling og gjennomføring av prosjekter (siden 2013) for å forhindre at prosjekter bidrar til en ytterligere forringelse av miljøet, i tillegg stoppet Afghanistankomiteen all bruk av piggtråd i 2016 og har erstattet denne med mer miljøvennlige løsninger.

Likestilling

Afghanistankomiteen har jobbet bevisst med å sikre kjønnsmessig og etnisk balanse blant de ansatte. I underkant av 40% av de ansatte i Afghanistan er kvinner. Fra 2017 har vi også en kvinnelig leder for et av provinskontorene. 3 and 10 medlemmer i NACs nasjonale lederteam i Afghanistan er kvinner. Vi er dermed blant de organisasjonene i Afghanistan som har høyest andel kvinnelige ansatte. Vi har også ansatte fra alle de store etniske gruppene, og jobber kontinuerlig for å ha en bred etnisk sammensetning i alle deler av organisasjonen. Ettersom kvinner i Afghanistan systematisk utsettes for ekskludering, undertrykkelse og vold, er programmene våre spesielt innrettet mot å styrke kvinners rettigheter og politiske og økonomiske deltakelse. For å legge til rette for kvinnelige ansatte har NAC et tilbud om transport til og fra jobb. Det gis også tilskudd til barnehage som er styrt og drevet av Afghanistankomiteens ansatte. Barnehagen er også åpen for barn av mannlige ansatte, forutsatt at ektefellen er yrkesaktiv. Kvinnelige ansatte rapporterer likevel om at de i mindre grad enn mannlige ansatte har beslutningsmyndighet, og at det er viktig å involvere menn mer i arbeidet for kvinners rettigheter, også internt i organisasjonen, for å lykkes med en slik tilnærming i programarbeidet. En utfordring knyttet til å ansette kvinner i ledende stillinger, er at slikt arbeid ofte krever mye reising og arbeid på kveldstid og i helgene.

Arbeidet med å styrke likestilling internt i organisasjonen vil være en kontinuerlig og prioritert prosess også i året som kommer, ikke bare når det gjelder kvinner og etniske minoriteter, men også

menn og kvinner med ulike funksjonshemninger. Pr. 31. desember hadde litt over 1% av NACs ansatte en funksjonshemning (3 med hørselshemning og 1 med synshemning). Målet for 2018 er å ansette flere med funksjonshemninger som et ytterligere ledd i likestillingsarbeidet.

Vurdering av forutsetning for videre drift og disponering av resultat

Innsamlingsinntektene var i 2017 NOK 669 285. Dette dekket egenandelen til prosjekter i Afghanistan på 625 000. Kostnadene var imidlertid høyere enn tidligere som følge av styrets plan om investering for å få flere givere for fremtiden. Dette har resultert i et underskudd i innsamlingsregnskapet. Underskuddet dekkes ved å benytte overskudd i innsamling fra tidligere år (reduksjon formålkapital med eksterne bindinger). I tillegg er det et underskudd på driften i Norge på 79 549. Den vesentligste forklaringen til dette er økte kostnader til revisjon og regnskap. Dette skyldes utfordringer med mange prosjektrekskap og konsolidering i 2017. Slik det fremkommer under avsnittet finansiering og økonomi har styret iverksatt tiltak som skal sørge for at det ikke blir tilsvarende overskridelser i fremtiden.

Slik det fremkommer i avsnittet om finansiering har Afghanistankomiteen treårig bistandsavtale med Norad, med et årlig beløp på NOK 26,4 millioner til 2018, og flerårig avtale med EU om utdanning av fysioterapeuter til 31. mai 2019. Det er også signert en treårig avtale med SIU/Norad til desember 2021. I tillegg har NAC flere mindre prosjekter av kortere varighet, med et totalt budsjett som samlet sett gir disse inntektene et solid grunnlag for videre drift.

Dato 14.05 2018

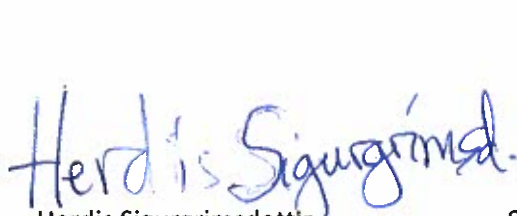
Beate Fasting
Styreleder

Sverre Hjelleset
Nestleder

Anne Hertzberg
Styremedlem

Herdis Sigurgrímsdóttir
Styremedlem

Sediq Zazai
Styremedlem

Liv Kjølle
Generalsekretær

